

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 25
september 2015
cena 0,90 EUR

9

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Neplače za rozbitými sochami

NÁŠ ROZHOVOR

„Keď som v roku 1976 chodil po smetiskách a hľadal svoje sochy rozstrieľané dynamitom, nájsť fragmenty chcel som spájať kovovou armatúrou. Dnes je to preboľné...“ spomína Andrej Rudavský v Denníku kresieb z nemocnice v roku 1999. Bolo ich sedem. Medzi nimi vyše trojmetrový kamenný Slnovrat. Sochy našťastie nekrvácajú. Ale ľudia... Rudavský (1933) prišiel na svet neďaleko hranice so Slovenskom, v Hornej Posade v Poľsku. Dnes žije za vyše trojmetrovým umelecky stvárneným múrom v rozsiahlej záhrade s ateliérom v bratislavskej mestskej časti Podunajské Biskupice. Obklopený sochami z kameňa i bronzu, aké by sa iste skvele vynímali v reprezentačných priestoroch slovenských inštitúcií doma i v zahraničí. Verejnosť málo vie o tom, akou strastiplnou

Na návšteve v ateliéri. Zľava Andrej Rudavský a Ján Litecký Šveda.

Foto Eva Zelenayová

cestou prešli umelci, ktorí sa nepoddali komunistickému režimu. Svedčí o tom aj list Jána Kulicha (str.16) riaditeľovi výskumného ústavu v Nitre, kde Rudavský vystavoval svoje diela.

Prečo ten plot?

Pracujem s kovom a stávalo sa,

že sa mi strácal... Musel som pristúpiť na také riešenie.

Čo pre vás znamená fakt, že ste sa narodili v Poľsku?

Moji rodičia boli gréckokatolíci, hovorili nám lemkovia. Bolo to konfliktné územie. Suseda, ktorý robil správcu v kúpeľoch zabili neďaleko nášho domu.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Rafael Rafaj	
Kedy sa dočkáme zrovnoprávnenia?	2
Ján Litecký Šveda	
List primátorovi Bratislavy	3

Eva Zelenayová	
Aby sme sa nemuseli hanbiť	3
Arpád Tarnóczy	
Žiadajme dekomunizáciu spoločnosti	5

Stanovisko k Minárikovi z roku 2003	6
Ján Košíar	
Profesor Ďurica 90-ročný	7

Viliam Jablonický	
Kultúra je výzvu	9
Juraj Vrábel	
Odkiaľ prišla tyrania	12
Peter Mulík	
Rok 1945	13

Kedy sa dočkáme zrovnoprávnenia?

Od porážky komunizmu v Európe uplynulo 25 rokov. Od porážky fašizmu v Európe uplynulo 70 rokov. Obe totalitné ideológie a režimy považujeme za rovnako zvrhlé, pošliapávajúce ľudské práva a rovnako zločinné. Oba režimy skončili na historickom smetisku a cintoríne. Oba mali svoju nenávistnú ideológiu, propagandu a systém sledovania a prenasledovania nepohodlných. Oba zanechali za sebou v dejinách milióny obetí. Fašizmus vyvolal II. svetovú vojnu, komunizmus vojnu studenú. Voči obojm ideológiám a totalitným systémom povstali masy ľudí, obe totality aktívne svojich odporcov prenasledovali, internovali a cieľavedome likvidovali. Poznáme nacistické aj komunistické koncentračné tábory. Napriek tomu sme svedkami dvoch rozdielnych spoločenských, legislatívnych, mediálnych a najmä politických prístupov k týmto dvom hlavným spoločenským totalitným fenoménom 20. storočia.

Nechcem riešiť zložitú odpoveď, prečo? Aký je na to dôvod? Chcem len, aby médiá, politické špičky a spoločnosť zaujali rovnaký, nediskriminačný postoj k ich odsudzovaniu, aj rovnaký nikoho nepovyšujúci, nepreferujúci či zvýhodňujúci postoj spoločenskej a politickej pozornosti a odkazu odporcov týchto systémov. Generácie odbojárov oboch totalít a ich detí a postihnutých rodín stále žijú. Oba tábory však nemajú rovnakú a reálnu štartovaciu čiaru, ani mediálny priestor, legislatívny prístup či priestor v našom vzdelávacom systéme. A ani ceremoniálnu a zvykovú úctu výročí, udalostí a sviatkov. V spoločenskej pamäti na rozdiel od pripomínania si antifašistického odboja, antikomunistický odboj nemá ani na úrovni štátneho sviatku, ani na úrovni pamätného dňa „svoj deň“, teda legitímne uznanie ľudskej statočnosti v neustálom oživovaní historickej pamäti národa.

17. november nemôžeme považovať za uznanie trvalého, štyridsaťročného, nepretržitého a nezlomného odporu proti komunistickej totalite. Tohto dátumu a sviatku sa zmocnili salónni pivní pražskí disidenti, ale nie 450 tisíc politických väzňov tohto režimu, ktorých sa na Slovensku pádu komunizmu dožilo vyše 70 tisíc. Tak ako boj proti fašizmu si pripomíname aj spoločenskou a morálno-politickou nadvstavbou a nielen „bojom“ samotným, aj odpor proti komunizmu zahŕňa podstatne väčší a hlbší rozmer, než len „boj za slobodu a demokraciu“ a spoločenskú rehabilitáciu bývalých odporcov režimu. Akoby niekto potreboval zabudnúť na nositeľov páchaných zvrhlostí aj na ich ideológiu, ktorá stále prekvitá a dokonca jej ideologický bratanec – neomarxizmus zažíva úspechy v západnej Európe, dokonca aj vo

vrcholových orgánoch Európskej únie! Šírenie, propagácia alebo ospravedlňovanie ideológie fašizmu a nacizmu sú trestným činom. Nepoznám však ani jeden prípad obvinenia a odsúdenia za šírenie či glorifikáciu komunistickej ideológie alebo jej symbolov.

Diametrálne odlišná je aj prax a pohľad na tzv. pravicový a ľavicový extrémizmus. Zatiaľ čo prvý sa prezentuje ako niečo zavrnutiahodné (a do spoločného vreca sa už hádže aj to, čo je národné), druhý sa prezentuje ako niečo pokrokové. Zatiaľ čo spoločnosť sa radikálne vysporiadala s fašizmom, pri vyrovnávaní sa komunizmom si zobrala nežné rukavičky. Zatiaľ čo mnohým nacistom nedala spoločnosť dýchať, ich zločiny boli nepremlčateľné a dokonca ich doneďadna vyhľadávali a stavali pred spravodlivosť, bývalé komunistické špičky si pokojne vedú v demokracii svoj občiansky život, vydávajú pamäti a ich rodinné klany úspešne podnikajú v kapitalistickom biznise. Aká je to však spoločnosť, v ktorej už štvrté storočie komunistický pohľadáčik a eštebák poberá väčší dôchodok ako antikomunistický politický väzeň?! Nielen pre historickú pamäť na zločiny komunizmu, jeho zvrhlú ideológiu a totalitnú vyhladzovaciu prax, ale aj pre všetky spoločenské, vzdelávacie, legislatívne, mediálne a politicky neodôvodnené rozdiely a diskriminačnú prax voči antikomunistickému odboju je ďalšie aktívne pôsobenie Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja v spoločnosti stálou výzvou na dokončenie zmeny z roku 1989.

Možno sme odpustili, ale nezabudli! Nebudeme a nemôžeme ostať len „kladcami vencov“ pri pamätných tabuliach. Nielen vrah sa totiž zvykne vracáť na miesto činu, aj história sa už neraz zopakovala.

Rafael Rafaj
podpredsa PV ZPKO

Na bývalom väzenskom cintoríne v Leopoldove.

Foto Eva Zelenayová

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košiar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **Fax:** 02-5296 4610 • **e-mail:** info@pv-zpko.sk www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** **0,90 EUR** • Celoročné predplatné: **10 EUR** • Predplatné pre zahraničných abonentov: **50 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Sberbank Slovensko:** 4000128109/3100 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** ART&PRESS, s.r.o. • Nevyžiadané rukopisy nevraciam • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie.

List primátorovi Bratislavy

Na júnovom zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Bratislave schválili poslanci uznesenie, ktorým zrušili bezplatnú mestskú dopravu aj pre členov PV ZPKO. Podľa Dopravného podniku Bratislava je akceptovanie výnimiek naďalej možné, ak mesto vykryje výpadky z tržieb. V tejto súvislosti sa predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda obrátil listom na primátora hlavného mesta Bratislavy Iva Nesrovnala. Píše mu:

Členovia našej organizácie, ktorí si odsedeli dlhé roky v komunistických väzniciach preto, že sa nevzdali boja za slobodu a ľudské práva so znepokojením sledujú všetky kroky, ktoré vedú k zabúdaniu na roky neslobody a k relativizovaniu ich činov. K takýmto krokom patrí aj najnovšie zru-

šenie zliav v mestskej hromadnej doprave pre členov organizácie **Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja III. odboj**. Napriek tomu, že tieto zľavy sú oproti tomu, čo títo ľudia celkove stratili po ekonomickej stránke takmer zanedbateľné, naši členovia to brali ako významné gesto uznania postoja ich činov. Len poznamenávame, že bezplatné cestovanie v našej organizácii využíva asi 60 členov, pričom drvivá väčšina už má nárok na polovičné cestovné. Preto dúfame, že Vaše stanovisko ešte prehodnotíte a vrátite našim členom tie nevelké, ale zaslužené úľavy, ktoré symbolizujú uznanie ich morálneho a občianskeho postoja.

Ing. Ján Litecký Šveda
predseda

Príďte 20. septembra 2015 do Bratislavy, kde sa bude konať Národný pochod za život. Príďte povedať áno ochrane ľudského života od počatia po prirodzenú smrť. Garantom podujatia je Konferencia biskupov Slovenska.

Aby sme sa nemuseli hanbiť

Každoročne sa politickí väzni komunistického režimu chodia pokloniť jeho obetiam do Leopoldova. K najväčšej a najbrutálnejšej väznici, do ktorej zatvárali intelektuálny výkvet národa. Dávali ich do ciel spolu s vrahmi a najväčšími zločincami, aby pokorili a zlomili ich ducha. Nepodarilo sa. A tak cintoríny sú plné hrdinov, kam však nezavíta noha predsedu vlády ani prezidenta...

Neďaleko leopoldovskej väznice, za benzínovým čerpadlom pri Šulekove, sa nenápadne vypína pamätník architekta Dušana Jurkoviča slovenským martýrom Viliamovi Šulekovi a Karolovi Holubymu. Jozef Miloslav Hurban ustanovil v roku 1848 Šuleka a Holubyho za komisárov Slovenskej národnej rady. Obaja patrili k veliteľom Slovenského povstania v roku 1848, za čo boli v októbri toho istého roku popravení. Stali sa prvými obeťami pri zrode slovenského politického národa. Kto si na nich spomenie? Ktorá politická garnitúra tam položila veniec a uctila si ich pamiatku? Žiadna.

Komunistický útlak sa síce skončil v roku 1989, ale veľmi by sme sa mýlili, keby sme si mysleli, že pádom Berlínske-

ho múra odišiel do večnosti aj marxizmus. Postkomunistické štáty sa zbavili komunistických vlád, ale ocitli sa v Európe ovládanej neomarxistami. Preto európsky kontinent, integrujúci sa do superštátu, stráca svoje hodnotové piliere. Preto sa v EÚ prakticky presadzuje multikulturalizmus, aj napriek verbálnym vyhláseniam nemeckej kancelárky Merkelovej, že multikulturalizmus sa

SLOVO SVEDECTVA

prekonal. Prečo potom nenasledujú praktické kroky voči okupácii Európy cudzími kultúrami? Prečo sa pre nich stavajú ubytovacie zariadenia, rokuje sa o kvótach imigrantov pre jednotlivé štáty EÚ? Prečo občania, ktorí bránia vlastnú kultúru pred deštrukciou sú označovaní hanlivými nálepkami? Presne tak, ako to robili komunisti a následne najlepšie mozgy národa internovali do väzníc. Dnes poslanec NR SR si dovoľí označiť ľudí protestujúcich proti islamizácii Európy za „zmagorených neonacistov“. Zdá sa, že bývalým režimom zmagorených neomarxistov je na Slovensku viac než dosť.

Slováci dodnes nevystúpili z vlastného tieňa. Vždy sa nájde dosť kolaboran-

tov a zradcov, ktorí predajú svoje svedomie. Pre ktorých dedičstvo otcov je prázdny pojem, nad ktorým ako nmoderným, prekážajúcim kariérnemu vzletu sa ani netreba zamýšľať. Svätopluka obrali o jeho kráľovskú dôstojnosť, Štúrovi nasadzujú dúhové rúcho, Hlinku obchádzajú ako zlý sen nehovoriac už o Tisovi a ďalších martýroch národa. A vo svojej zaslepenosti prijímajú neomarxistickú ideológiu a usilujú sa nastoliť kultúrny socializmus demolujúci základy európskej civilizácie.

V súčasnosti hrozí Európe a tým aj Slovensku civilizačný zánik. Politici sa k tejto hrozbe stavajú laxne. Ale nielen politici. Dokonca aj niektorí cirkevní predstavitelia tvrdia, že môže ísť o novú evanjelizáciu Európy!? Kým? Islamistami? Lebo predovšetkým z islamských krajín prichádzajú masy ľudí. Západná Európa už pociťuje ich rasistický nátlak. Nie, politickí väzni majú nielen právo, ale aj povinnosť hovoriť a brániť dedičstvo otcov. Aby nemuseli zahanbene klopiť oči pred svojim potomstvom, keď sa ich raz bude pýtať, kde ste boli vtedy, keď sa rozhodovalo o našom bytí?

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Pripomenuli si obeť okupácie

Obeť okupácie z 21. augusta 1968 si pripomenuli účastníci pietneho aktu pred budovou Právnickej fakulty UK na Šafárikovom nám. v Bratislave. Podpredseda PV ZPKO Rafael Rafaj a duchovný organizácie Ján Košiar položili veniec k pamätnej tabuli Danky Košanovej, Stanislava Siváka a Jána Holíka. Predseda Správnej rady Ústavu pamäti národa Ondrej Krajčák poskytol historický exkurz do obdobia, v ktorom sa inváziou spojeneckých vojsk zastavil sľubný proces demokratizácie spoločnosti. Po okupantoch zostalo mnoho mŕtvych. Dosiaľ je známych 30 prípadov úmrtia osôb na území Slovenska, ktorých smrť priamo súvisela s príchodom „spojeneckých“ vojsk a ich pobytom na Slovensku.

Za zmienku stojí, že dosiaľ sa slovenská spoločnosť nedohodla na centrálnych spomienkových oslavách. Kým na Šafárikovom námestí kládli vence zástupcovia prezidentskej kancelárie, premiér Robert Fico si výročie okupácie pripomenul pri hrobe Alexandra Dubčeka. (zl)

Rafael Rafaj a Ján Košiar položili veniec pri pamätnej tabuli v Bratislave. Foto Eva Zelenayová

Pod leopoldovskými múrmi

Už tradične sa politickí väzni komunizmu koncom augusta stretávajú pod múrmi leopoldovského väzenia, aby si uctili pamiatku nespravodlivo väznených. Pietna spomienka 22. augusta t.r. sa začala vo farskom kostole sv. Ignáca, ktorej hlavným celebrantom bol väzenský dekan Gabriel Dzvoňár. V homílii pripomenul zúčastnenému spoločenstvu statočnosť väznených biskupov, ktorí „vydali svedectvo lásky lebo plnili Božiu vôľu“. V leopoldovskom väzení zomrel gréckokatolícky biskup Peter Gojdič odsúdený v monster procese proti „vlastizradným biskupom“ Jánovi

Arpád Tarnóczy a Rafael Rafaj počas kladenia vencov v Leopoldove. Foto Eva Zelenayová

Vojtaššákovi, Michalovi Buzalkovi a Pavlovi Petrovi Gojdičovi. Po sv. omši odhalili na priečelí kostola pamätnú tabuľu slovenským biskupom väzneným v Leopoldove: Štefanovi Barnášovi, Michalovi Buzalkovi, Pavlovi Petrovi Gojdičovi, Vasilovi Hopkovi, Dominikovi Kaľatovi, Antonovi Richterovi a Jánovi Vojtaššákovi.

K pamätnej tabuli na múre väzenia, kde sa uskutočnila oficiálna časť spomienkového podujatia, položili veniec za PV ZPKO ich podpredseda Rafael Rafaj a čestný predseda Arpád

Tarnóczy. Program pokračoval položením vencov pri pamätníku príslušníkov väzenskej stráže, ktorí tragicky zahynuli v novembri 1991 a prehliadkou expozície dejín väznenstva na Slovensku. Vyvrcholenie programu sa uskutočnilo na bývalom väzenskom cintoríne pri pamätníku Pavla Gojdiča, Metoda Trčku a ostatných zomrelých v leopoldovskom väzení a panychídou pri symbolickom hrobe neznámeho politického väzňa. Na podujatí sa zúčastnili politickí väzni zo Slovenska i z Česka. (zel)

Časť účastníkov pietnej spomienky v Leopoldove. Foto Eva Zelenayová

Boli sme na Orave

Zl'ava Helena Záhorová, Ján Košiar a Pavol Turčina v Krivej, pri pamätníku bl. Zdenky Schelingovej. ● Sv. omša v Zákamennom.

Foto Eva Zelenayová

V piatok 7. augusta si členovia PV ZPKO pripomenuli na Orave tri významné politicky prenasledované osobnosti.

V Krivej 60. výročie úmrtia blahoslavennej sestry **Zdenky Schelingovej** a 45. výročie úmrtia **ThDr. Michala Mrkvu**, ktorý bol deväť rokov krivianskym kňazom. A napokon 50. výročie

úmrtia Božieho služobníka biskupa **Jána Vojtaššáka** v Zákamennom.

Svätú omšu vo farskom kostole Nanebovzatia Panny Márie v Zákamennom celebroval Ľuboslav Hromják, vicepostulátor kauzy blahorečenia Jána Vojtaššáka. Jedným z koncebrantov bol duchovný PV ZPKO Ján Košiar. V homílii Ľ. Hromják pripome-

nul majestát biskupa Vojtaššáka, ktorý v pokore a dôstojnosti znášal utrpenie a hrubé ponižovanie svojich väzňateľov. Pietny akt pokračoval na miestnom cintoríne pri symbolickom hrobe biskupa Vojtaššáka, odkiaľ boli v minulosti jeho telesné pozostatky prevezené na Spišskú Kapitolu. Sú uložené v Katedrále sv. Martina. (red)

V porozumení s mladými

Karol Šrank sa svojich 86 rokov nedomoží. Bol dlhoročným členom a hospodárom RO PV ZPKO v Nitre. Jeho pamiatku si uctili členovia organizácie položením kvetov na jeho hrobe a do sídla organizácie si prišli na svojho dedka zaspomínať jeho vnukovia. „Veľmi nás teší, že aj po jeho smrti nás navštevujú a rozprávajú sa s nami, aký bol ich dedko, čo zažil a ako im chýba“, povedala pre Svedectvo predsedníčka RO PV ZPKO v Nitre Alžbeta Loudová. (ez)

● Vnukovia Karola Šranka.

SPÝTALI SME SA

Arpáda Tarnóczyho
čestného predsedu PV ZPKO

● Na tohtoročnej pietnej spomienke pod múrom leopoldovskej väznice odznela výčitka na adresu Čechov, že nezmyselný komunistický režim s jeho obetami nemusel byť, keby Česi v roku 1946 hlasovali vo voľbách ako Slováci a nevolili komunistov.

Žiadajme dekomunizáciu spoločnosti

Myslíte si, že spoločnosť sa už vysporiadala s komunistickou minulosťou?

- Nevysporiadala a už je najvyšší čas na to, aby sme sa vrátili k samotnej podstate veci. Po druhej svetovej vojne bola denacifikácia v Nemecku, defašizácia v Taliansku, bohužiaľ po tzv. zmene v roku 1989 sa u nás neuskutočnila dekomunizácia. A myslím si, že tam je jadro veci. Už v 80. rokoch minulého storočia boli nádejní mladí ambiciózní komunisti

po skončení vysokých škôl u nás vyslaní na stáže do západných štátov. Po návrate dostali stopercentný prehľad o tom, čo je zaujímavé v našej ekonomike z bývalého plánovacieho úradu od pána Lexu. Obsadili rozhodujúce miesta v hospodárstve a cez peniaze po zmene režimu získali aj politickú moc, ktorej sa akože „vzdali“. Je na zamyslenie, či ešte stojí za to bojovať, aby nastala dekomunizácia spoločnosti, no ja som presvedčený o tom, že sa netreba vzdávať. (zl)

Nenahraditeľný Minárik

Začiatkom júla tohto roku priniesol bulvárny týždenník Plus 7 dní článok pod senzačným názvom: Neuveriteľné! Vysokú funkciu na Najvyššom súde má eštebácky dôverník. V úvode článku sa konštatuje, že „**sudca, ktorý zvyšoval tresty v totalitných procesoch a figuruje aj vo vzťahoch ŠtB, je stále generálny štátny radca na Najvyššom súde**“.

Treba povedať, že nejde o nijaký objav, lebo už v roku 2003 Zväz protikomunistického odboja poslal list Súdnej rade Najvyššieho súdu SR, v ktorom upozorňoval na Štefana Minárika v súvislosti s jeho kandidatúrou za predsedu Najvyššieho súdu SR. Je pozoruhodné, že žiadna doterajšia politická garnitúra sa nedokázala zaoberať bez služieb tohto odborníka. Daniel Lipšic bol vo funkcii ministra spravodlivosti v rokoch 2002-2006, čiže v čase, keď naša organizácia upozorňovala na Minárikovu minulosť. Počas šéfovania rezortu spravodlivosti Lucie Žitňanskej zastával Minárik post generálneho riaditeľa Sekcie trestného práva MS SR... Prečo? Prečo sa pravicoví politici nedokázali rozlúčiť so sudcom, o ktorom Emil Švec, odsúdený na 15 rokov väzenia za účasť v Bielej légii a neskôr rehabilitovaný, napísal: „**V roku 1974 som mal v Banskej Bystrici tzv. obnovu konania, ktorú viedol veľmi ambicióznym, pribojným**

a mimoriadne bezohľadný sudca - súdruh Štefan Minárik“.

V tejto súvislosti nemožno obísť fakt, že 3. marca 2015 sa v Bratislave konal míting na podporu prenasledovaných vo viere. Zúčastnila sa na ňom Žitňanská aj Lipšic. Vtedy za zúčastnených prečítali organizátori vyhlásenie, v ktorom o.i. žiadali slovenskú vládu, aby poskytla azyl prenasledovaným, najmä rodinám nedávno popravených kresťanov džihádskimi Islamského štátu. Je milé, že sa zastali prenasledovaných vo viere. No tým, ktorí doma prenasledovali ľudí za vieru, za demokraciu, za protikomunistické postoje, za obnovu vlastného štátu, tým pokojne umožňovali realizovať sa aj v súčasnosti.

Dnes už nebohý **Vojtech Ottmar** mi raz navrhol, že niekedy si pôjdeme pozrieť pojednávanie sudcu Minárika. Osobne ho veľmi iritovalo, že človek, ktorý ho súdil za politické názory, potom rehabilitoval, je stále aktívnym sudcom. Nedožil sa. My môžeme iba znova žiadať predstaviteľov štátu, aby zvažovali obsadzovanie postov, kde sa vyžaduje morálna bezúhonnosť. Po 25 rokoch od nadobudnutia slobody už by sme nemali byť odkázaní na odborníkov bývalého režimu. Aj keď svoju prácu vykonávali oddane, či práve preto!

Eva Zelenayová

Odsúdil ho Minárik

Opustil ma môj najlepší priateľ, odišiel nečakane. S **Vojtechom Ottmarom** (na snímke), som sa spoznal na gymnáziu v Trnave. Od prvého okamihu sme si padli do oka. Sedeli sme spolu v prvej lavici, aby nám nič neuniklo. Jeho vedomosti zo slovenskej literatúry boli každému hneď jasné a profesor Stano to vystihol ako prvý! Obdivoval som jeho znalosti o námornej doprave od staroveku až do modernej doby. Stačilo mu pozrieť sa na siluetu lode a už zo seba chrlil všetky technické dáta. Zvláštne puto, ktoré nás spojilo, sa nemuselo časom ani utužovať! Bolo na svojom maxime od počiatku!

Keď ma 20. septembra 1983 zatkla ŠtB, začala sa dôkladná domová prehliadka. Od 8.35 hod. do pol piatej popoludní...! Hľadali zbrane, valuty, adresy, korešpondenciu, vyslačky, dôkazy akéhokolvek typu. Našli aj list od Vojtecha, kde mi písal, že z AE-Jaslovské Bohunice uniklo do podzemných vôd „pár sto litrov“ rádioaktívnej vody. Vojtech tam vtedy pracoval ako majster hygienickej služby. Pre ŠtB to bolo jasné odovzdávanie správ pre „štvavé imeprialistické stanice“.

Našli aj list od rodáka zo Záhoria, zo Štefanova, Severína Cvečku. V ňom informoval o zaujímavej relácii Slobodnej Európy redaktora Karla Jezdinského. No a podmienky na „vytvorenie“ protištátnej skupinky boli jasné! Ja som bol odsúdený po trinástimesačnej vyšetrovacej väzbe v prvom kole na 5 rokov a mojich priateľov prepustili. V tejto domnienke som žil v Ilave, až do času, keď do našej cely prišiel i Vojtech Ottmar. Vysvetlil mi, že ich dvoch súdili ešte trikrát a zakaždým ich Krajský súd v Bratislave prepustil. Až na štvrtý pokus ich Najvyšší súd, ústami súdruha Minárika, tiež odsúdil. Ja som nad tým žasol. Vojto dostal dva roky a Severín rok!

Vo väzení boli aj takí „politickí väzni“, ktorí len vykrádali chaty, chalupy a keď im tieklo do topánok, ktosi ich udal, že v krčme sa pýtali ako sa dá ujsť za „kopečky“. A hneď mali politický paragraf. Ťažko znášali krivdu kriminálu a uľahčovali si ju tým, že ponížovali a šikanovali iných politických väzňov. Uľavilo sa im, keď videli, že iní ich pričinením trpia viac. Keď to videl môj priateľ Vojtech, prekvapil ma: „Tibor, mi také niečo nesmieme dopustiť, sme ľudia a nie hyeny!“ A naozaj, okolo nás sa vytvorila zvláštna „bublina“ autority, kde sme nikoho nemuseli ponížovať, a ani k nám si nikto nedovolil byť hrubý.

Ľudskosť môjho priateľa prekračovala všetky hranice väzenia. Jeho akupresúrne znalosti pomáhali dokonca pracovnému referentovi Jarinskému od bolesti chrbtice. A nik si nedovolil o Vojtovi tvrdiť, že je „bonzák“. Po prepustení z väzenia sme znova nadviazali s Vojtechom kontakt. Prišla „sametovka“ a vydýchli sme si - konečne. Čas ale ukázal, že zamatová revolúcia je akási čudná. Už len tým, že prenasledovaní dostali ako odškodnenie dlhopisy a prenasledovatelia hneď tučnú hotovosť. Ja som zo Slovenska emigroval do okresu Uhorské Hradište a s priateľom Vojtechom sme sa každý rok, raz-dvakrát stretávali na Morave. Boli to krásne stretnutia pri gulášiku a vínu u nás na záhrade či na slávnostiach vína v Hradišti. Vojtík tu našiel okruh nových priateľov a vždy sa na Moravu tešil. Vychutnávali sme jeho rozprávačské umenie a nejdenný raz ho so zaujatím počúvala celá krčma. Vojto tu bol veľmi obľúbený a žiadaný. „Kedy zasa príde ten Trnavák? - pýtali sa známi. Jeho knižky sa tu požičovali z ruky do ruky a debatovalo sa o nich a o ňom. V júli 2015 sme spolu s fotografom a Vojtovým priateľom Zdenkom Poliškým pripravovali oslavu jeho sedemdesiatky. No Vojtík nás nečakane opustil. Sedem balónikov želaní sme vypustili bez neho a cítili sme prázdnotu, ktorá po Vojtechovi ostala. A nik ho nemôže nahradiť!

Tibor Novotný

Profesor Milan S. Ďurica 90-ročný

Známy slovenský historik prof. Milan Stanislav Ďurica oslávil svoje životné jubileum - 90 rokov života (13. augusta 1925). Ide o úctyhodné jubileum, akého sa dožije málokto. A náš pán profesor je stále plný energie a tvorivých nápadov.

Priatelia a príbuzní pripravili pre jubilanta oslavu v sobotu 15. augusta 2015 v Kostole Márie Pomocnice na Miletičovej ulici v Bratislave. V ten istý deň prinieslo Rádio Lumen o profesorovi Ďuricovi osobitnú reláciu, kde o ňom hovorili náš člen Dr. Jozef Rydlo a mladý historik Dr. Martin Lacko.

Poznať profesora Milana Ďurica nielen ako vedca, historika, spisovateľa a publicistu, ale aj osobne ako kňaza a človeka, bolo a je pre mňa veľkou ctou a povzbudením. Že sa netreba báť a za svojím vypovedaným či napísaným slovom si človek musí stať.

Milan Stanislav Ďurica sa narodil 13. augusta 1925 v obci Krivany. Po ukončení saleziánskeho noviciátu zložil svoje prvé rehoľné sľuby 16. augusta 1944. Ako jedného z najlepších študentov ho predstavení v roku 1947 vyslali na štúdiá do Talianska. Za kňaza bol vysvätený 1. júla 1956. Habilitáciu doktora politických vied získal v roku

1961 v Padove. Od roku 1967 bol profesorom politických vied a dejín na Padovskej univerzite, kde pôsobil až do dôchodku v roku 1997. Ako teológa ho pápež Ján XXIII. vymenoval za poradcu prípravnej komisie II. Vatikánskeho koncilu.

V roku 1991 ho minister kultúry vymenoval za prvého riaditeľa Slovenského historického ústavu v Ríme, zaslúžil sa o jeho založenie a uznanie vo Vatikáne. Od roku 1993 pôsobil ako profesor Cirkevných

dejín na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Za jeho vedeckú a kultúrnu činnosť ho najvyšším občianskym vyznamenaním Veľkého dôstojníka Rádu za zásluhy Talianskej republiky ocenil aj prezident Talianskej republiky. Bol členom mnohých medzinárodných vedeckých asociácií, s ktorými dodnes spolupracuje.

Náš čitateľ a priaznivec sa pokúsil o prof. Ďuricovi informovať verejnosť cez denník SME, ale veľmi nepochodil. Jeho príspevok bol z portálu SME odstránený. Jeho otvorený list šéfredaktorky SME uverejňujeme v plnom znení.

Ján Košiar

Vážená pani šéfredaktorka Beata Balogová,

v piatok 14.8.2015 o 11:01 som dal do vybrali.sme.sk odkaz na článok Od ucha k uchu: Život a dielo Milana Stanislava Ďuricu, SDB <http://www.lu-men.sk/relacie/moderovane-relacie/od-ucha-k-uchu.html>. O 18:39 som zistil, že názov článku i text pod ním ste zmenili na: <http://vybra-li.sme.sk/c/195776> Život a dielo Milana Stanislava Ďuricu, ale pozitívne hodnotím aspoň to, že odkaz na článok: Od ucha k uchu: Život a dielo Milana Stanislava Ďuricu, SDB <http://www.lu-men.sk/relacie/moderovane-relacie/od-ucha-k-uchu.html> tam zostal. Následne, v sobotu 15. 8. 2015, okolo 18:00 som dal odkaz na článok Slovenský salezián, historik Milan Stanislav Ďurica oslávil 90 rokov. <http://vybra-li.sme.sk/c/Slovensky-salezian-historik-Milan-Stanislav-Durica-oslavil-90-rokov-1/> s odkazom na článok na stránke Tlačovej kancelárie Konferencie biskupov Slovenska <http://www.tkkbs.sk/view.php?-cislocanku=20150813019>.

Text pod odkazom bol: Priatelia a príbuzní pripravili pre jubilanta profesora Milana Stanislava Ďuricu spoločnú oslavu

v sobotu 15. augusta 2015 v Bratislave na Miletičovej, kde 90 ročný prof. Ďurica slúžil v preplnenom Kostole Márie Pomocnice o 15.00 h svätú omšu, ktorú okrem iných koncelebroval a peknú vysoko aktuálnu homíliu odmenenú búrlivým potleskom predniesol J.E. emeritný arcibiskup Mons. Ján Sokol. S prekvapením okolo 22:00 som zistil, že odkaz/link na článok bol odstránený a tak som dal presne ten istý odkaz s tým istým textom opäť 15.08.2015 o 22:16. Odkaz na článok bol o 5 minút odstránený.

V nedeľu 16.08.2015 o 06:46 som tam odkaz na článok, vydaný Tlačovou kanceláriou Konferencie biskupov Slovenska, dal opäť, iba text pod odkazom som pozmenil na krátku vetu: 90 ročný prof. Ďurica, katolícky kňaz, salezián, slúžil v Kostole Márie Pomocnice na Miletičovej ulici v Bratislave o 15.00 h svätú omšu. Odkaz na článok bol: <http://vybra-li.sme.sk/c/Slovensky-salezian-historik-Milan-Stanislav-Durica-oslavil-90-rokov-2/>

Vážená pani šéfredaktorka, počínanie SME brainwashingom, sofistickou masmediálnou manipuláciou čitateľmi, výberom (agenda setting) a vy-

mazávaním článkov, blogov a diskusných príspevkov, špirálou mlčania (spiral of silence theory) o prof. Ďuricovi, doc. Vnukovi či J. E. arcibiskupovi Mons. Sokolovi, podľa môjho názoru prekonáva nielen komunistickú Pravdu a komunistické Rudé Právo, ale aj nacistický Völkischer Beobachter. Uvedomte si, že kniha prof. Ďuricu Dejiny Slovenska a Slovákov vyšla už v piatich vydaniach, jeho kniha Jozef Tiso v štyroch vydaniach, jeho knihy vyšli v náklade viac ako 100 000 (áno, sto tisíc) výtlačkov, nemôžete vytesňovať takého človeka z povedomia Slovákov a natláčať nám tu manipulatívnu metódou tretej osoby (third person effect) historika Dušana Kováča, ktorý v druhom vydaní Dejiny Slovenska, vydané počas Radičovej vlády, neprezieravo zhováďil prvú vládu Róberta Fica, mylne predpokladajúc, že Fico je už odpísaný (nuž, pán Kováč síce píše o histórii, ale z histórie sa nejako nepoučil). Forsírovanie druhého marxistického historika v SME súdruha Ivana Kamenca s jeho "dejinným vynálezom" vojnová Slovenská republika, je viac ako kontraproduktívne.

(Pokračovanie na 8. strane)

Profesor Milan S. Ďurica 90-ročný

Pokračovanie zo 7. strany

Preto Vás prosím, pani vážená šéfredaktorka Balogová, aby ste zvážili v budúcnosti vytesňovanie prof. Ďuricu, či J. E. arcibiskupa Sokola z povedomia Slovákov a upovedomili o tom aj Vašich chlebobáčov (chápem, že vydavateľ má politické záujmy), že je to kontraproduktívne, že primitivizmus v masmediálnej manipulácii máva skôr opačné následky, odvracia človeka od preferovaných názorov šéfredaktora, vydavateľa i majiteľa novín, že skrytá persuázia (the hidden persuasion) proti názorom prof. Milana Ďuricu, doc. Františka Vnuka či J. E. Mons. Jána Sokola a i. na určité obdobie histórie Slovenska je v SME očividná, a že história sa nedá donekonečna manipulovať, že pravda vždy, skôr či neskôr, vyjde na povrch. Vaším počínaním, podľa môjho názoru, iba zbytočne znižuje-

te kredibilitu denníka SME, ktorého ste šéfredaktorkou, čo nie je v záujme ani vydavateľa, ani vlastníka či už oficiálneho alebo skrytého.

Vážená pani šéfredaktorka, aby nedošlo k omylu, nebol som v KSČ, moji rodičia neboli ani v KSČ ani v HSĽS, ani v HG. Dedov brat bol partizán v Slatinke nad Bebravou, Nemci ho chytli, zahynul v koncentračnom tábore, takže si ušetrite obviňovať ma z fašizmu, neofašizmu, kryptofašizmu, nacizmu, neonacizmu, kryptonacizmu, ľudáctva, neoludáctva, kryptoľudáctva a pod. debilných označení, na rozdiel od nášho suseda v rodnej obci Jána M., ktorý bol predseda HSĽS a veliteľ HG. Pár rokov po vojne sa už pretŕchal na partizánskych oslavách na Jankovom vršku s partizánskym vyznamenaním na hrudi. Koniec koncov, aj doc. Ing. Zoltán Bedrna, DrSc.

(vynikajúci pedológ a pôdoznalec, ochotný vždy poradiť a pomôcť) mi v osobnom rozhovore priznal, že aj jeho otec, Tisov žaľobca, bol člen Hlinkovej gardy a kolega z fakulty, chemik Karol Kuchta, mi v osobnom rozhovore povedal, že jeho príbuzný Cyril Kuchta sa preto angažoval vo vraždení v Martine počas SNP, lebo sa bál, že mu Rusi po vojne spočítajú jeho vyznamenanie udelené Nemcami ako vojakovi Rýchlej divízie v bojoch proti Červenej armáde. Ale poznám aj zo svojho okolia prípady, keď dedo bol agrárnik, otec gardista, syn/ďcéra komunisti a vnuci sú demokrati. Vždy sú hore, pri koryte a pri plnom válove, vždy sa vedia otočiť smerom, odkiaľ fúka vietor, peniaze a granty, majú to v genetickej výbave a ako vavel môj kolega biológ – genetika nepustí.

S úctou

Jozef Viskup

● **Miroslav Sarvaš z Nitry (druhý zľava) oslávil svoje životné jubileum 90 rokov. Je dlhoročným členom našej organizácie a členovia nitrianskej pobočky mu osobne zaželeli veľa zdravia a Božieho požehnania. V spoločnosti pani Loudovej, Sopóciovej, Fišerovej a Verešovej sa mu nielen príjemne spomínalo na menej príjemné obdobie svojho utrpenia, ale aj spievalo.** (al)

Neskrátené stanovisko z roku 2003

Zväz protikomunistického odboja, združujúci bývalých väzňov komunistického režimu, s rouhorčením prijal škandalóznú správu o kandidatúre Štefana Minárika za predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Nejedna politický väzeň má veľmi zlú osobnú skúsenosť s pôsobením Štefana Minárika ako sudcu. Za komunistického režimu sa pán Minárik podieľal na zvyšovaní trestných sadzieb a ničení ľudských osudov dnes už súdne rehabilitovaných politických väzňov. Dokonca porušoval aj vtedajšie zákony v neprospech obvinených, napr.

odňatím záverečného slova obvinenému Ottmanovi. Tí svoje svedectvá o správaní sa pána Minárika, nezlučiteľnom s postavením sudcu a na hanbu celého sudcovského stavu, uverejnili aj v knižnej podobe. Kópie z nich vám posielame. Vojtech Ottmar opísal jeho pôsobenie v knihe „Podvratník“, vytlačenej v Partizánskom v roku 1996, s.175-176. Marián Dudinský v knihe "Kmotrou mi bola ŠtB", vydanej v r. 1993 v Bratislave, s. 65-67 (v ktorej JUDr. Minárikovi pozmenil meno na Vinárik). V prípade potreby sú iste obaja odsúdení pripra-

vení podať aj podrobnejšie svedectvá, ako aj iní politickí väzni.

Preto Zväz protikomunistického odboja Štefana Minárika vzhľadom na jeho minulosť nepokladá za záruku nestranného a spravodlivého rozhodovania na najdôležitejšom mieste nášho súdnictva a jeho orientáciu na demokratické princípy v rámci súčasného smerovania do Európskej únie. Preto očakávame, že Súdna rada z tohto dôvodu jeho kandidatúru odmietne.

Ing. Jozef Smatana
podpredseda ZPKO

Kultúra je výzvou k dialógu a poznaniu

Možno nebudú všetci so mnou súhlasiť, ale kniha je ešte aj dnes najvýznamnejším, ale tiež najdostupnejším poznávacím i kultúrnym fenoménom. Aj popri existencii internetu, filmu, televízie a ďalších médií i umení, dokáže najhlbšie človeka orientovať v hodnotách. Pravda, ak si ju vie včas a dobre vybrať a nepodlieha povrchným a komerčným hodnotovým kritériám, ktoré mu chce nanútiť väčšina kníhkupectiev, orientujúcich sa v zmysle programov Markízy a Joj-ky. Dá sa namietat jej ťažšou sociálnou dostupnosťou, no pripomínam, ktosi vyrátal, že nestojí viac ako v priemere osem pív, či nealkoholických nápojov...

Lepšie by na tom mali byť prinajmenej väčšie mestské a obecné knižnice, vrátane okresných a župných. Aby sa tam dostala každá závažná kniha, minimálne slovenskej proveniencie a aby podnecovala vzdelávací a kultúrny štandard a rozhladenosť a hlavne, aby bola včas dostupná čitateľom. Niektori budú namietat, že ľahko sa to píše z hlavného mesta, centra kultúrnych podujatí a početných knižníc a kníhkupectiev. Ibaže k dobrej knihe nielen z domova, ale i zo sveta sa dá dostať aj gúglaním a kúpou cez internet. Navyše existujú aj ambicioznejšie kníhkupectvá napríklad v Poprade či Kežmarku, no i v menších mestečkách ako Námestovo, či Trstená. Hoci výber toho najlepšieho by mal byť aj tam dostupnejší najmä mládeži, ale i všetkým hladným po najnovších poznatkoch a najlepších výkonoch nielen v slovenskej kultúre. Navyše každá obec a nielen mesto neraz už má aj svoju ucelenú monografiu, ktorá je svedectvom o kultúrnej a všestrannej vitalite ich predkov a rodákov. Môže byť inšpiráciou na organizovanie podujatí, ktorými by sa dostala do širšieho povedomia Slovákov a turistov do regiónu. Hoci sa nedá očakávať, že z nich vyrastie konkurencia mamutím podujatiam ako folklórnej Východnej, nehovoriac už o festivalových podujatiach populárnej hudby, ktorých

je naozaj až priveľa v ich istej jednostrannosti.

Ale pretrvávajú a naďalej sa rozvíja divadelná Raková, Gorazdov Močenok i Kúty, Dilongova Trstená, Beniakové Chynorany, Chalupkovo Brezno a to spomínam iba niekoľko menej medializovaných a zostávajúcich v tieni väčších ako Hviezdoslavov Kubín či Cyrilometodské oslavy v Terchovej. Duchovne vyhladnutí ľudia a predovšetkým mladí neputujú iba za spirituálnym, ale aj kultúrnym zážitkom do Levoče, Šaštína, Skalky. Je späté aj s vnímaním prírodných krás a harmónie sveta, o ktorý sa spoločne, až na výnimky, usilujeme.

Verím, že podobne silným zážitkom musí byť nielen púť do až takmer módone preferovanej Compostelly, no aj na augustové pripomenutie si jubilea úmrtia michalovského básnika a exulanta Gorazda Zvonického či ciest po stopách tohtoročných ešte o čosi významnejších a okružnejších jubileí sv. Cyrila a Metoda, ale aj Ľudovíta Štúra. V súvislosti so Štúrom neobídte Modru, či Devín a mimoriadnu výstavu na Bratislavskom hrade o Veľkej Morave.

SND sa v uplynulej sezóne konečne prezentovalo slovenskou produkciou. Pozoruhodným predstavením o Štúrovi, biografiou moravského Slováka Komenského alebo polemickejšie a tragickejšie vyhrtenou interpretáciou posledného veľkomoravského vládcu Mojmirá. Keď zlyhá kultúrne centrum, čo sa neraz stáva aj v jeho hlavných

inštitúciách, mal by iniciatívne zareagovať vidiek. Potom by sa neodpušiteľne KOLEKTÍVNE nezabudlo na našich génirov a významné inštitúcie. Na výročia ich vzniku, či životné jubileá. Tohto roku napríklad na 550. výročie založenia Academie Istropolitany, 400 rokov od úmrtia Vavrinca Benedikta z Nedožier či 275. výročie úmrtia maliara Jána Kupeckého.

Ak si ani celoslovenské inštitúcie „nevšimnú“ ani také jubileá ako dátum Viedenskej arbitráže či zatváranie kláštorov v barbarskej noci, existuje možnosť zakúpiť si či zapožičať o týchto udalostiach dokumenty, napríklad aj z ÚPN. Žiadať ich do vašich knižníc a škôl a diskutovať o nich. (Napríklad aj knihu z opavskej univerzity Moskevská pohrebnišťa, 2013, zaznamenávajúcu utajene popravených Slovákov a Čechov v Moskve, počas vlády Sovietov.) Rovnako o filmoch, dokumentoch, ktoré zbytočne vzbudili vášnivé reakcie niektorých historikov, priamo či nepriamo žiadajúcich cenzúrne zásahy v RTVS. Podobne ako v čase normalizácie. Len preto, že sa taká zložitá etapa našich dejín, ako prvá Slovenská republika, neinterpretovala podľa ich ustálených schém a téz. Lebo mladšia generácia režisérov a scenáristov ako Štríc a Ostřichovský, v spolupráci s inými historikmi, ich diskusne vnímala inak - práve ako výzvu do dialógu a prehĺbeného poznania.

Viliam Jablonický

Myslím, teda čítam

VOX

Dvojtyždenník
o náboženstve a kultúre

Vydáva Rada KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru

**časopis v PDF formáte,
časopis moderného kresťana**

Viac na www.prikryl.sk/vox/

Ročné predplatné: 10 eur
Objednávky: vox.zdruzenie@gmail.com

Neplače za rozbitými sochami

Pokračovanie z 1. strany

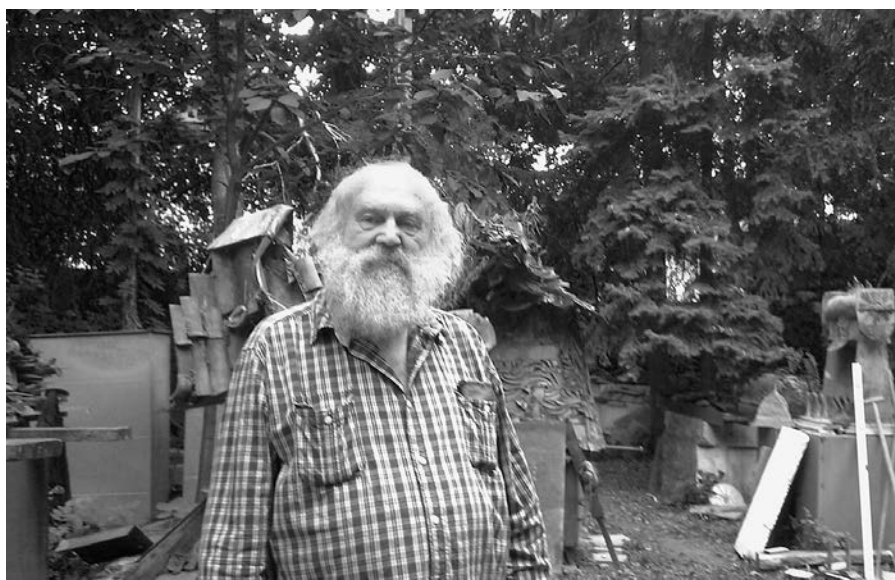
Podpaľovali nám domy, po nociach vraždili našich kňazov a tak sme opúšťali svoje rodisko. Bolo to veľmi smutné obdobie. Mal som dvanásť rokov, keď sme sa zložitými cestami dostali na Slovensko.

Žiaľ, tieto udalosti nie sú dosiaľ dostatočne zmapované a na Slovensku známe. Z čoho prameňila tá nenávisť Poliakov?

Dnes sú to už zbytočné otázky. Bol som niekoľkokrát na mieste, kde stál náš dom. Vyhorel, pričom v pivnici sa nám udusil pes. Spomienky ma tam vždy vedú. Pásol som dve kravy. Jedna mala čiernobiele fľaky, bola to nádherná krava. Druhá bola taká obyčajná. Zrazu sa predom mnou objavil sused v spoločnosti muža s puškou. Zobrali mi jednu kravku. Keby som im ju nedal, iste by ma zabili.

Ale to už bol vojnový stav?

Hej, vojnový stav. Poľské vojsko s malými kanoníkmi tiahlo do lesov. My sme bývali na kraji lesa. Raz sa rozchýrilo, že idú kone brať. Moja sestra Júlia neváhala a odvieďla kone hlboko do lesa. Nosil som jej tam jedlo. Inokedy, keď sme pásli kravy, prišli k nám takí, čo tam naťahovali drôty. Vypytovali sa, či tu nie sú Nemci. Povedali sme, že sú v kúpeľoch. A v noci bolo veľké bombardovanie.

Andrej Rudavský

Foto Eva Zelenayová

dovanie. Niektoré dediny boli úplne zrovnané so zemou.

Také silné zážitky z detstva sa nemohli neodzrkadliť vo vašich dielach. Ktoré z nich ovplyvnili vašu tvorbu?

Ostali mi aj pekné zážitky z detstva. Otec bol diakon, predspevoval v kostole, na to sa nedá zabudnúť. Tie nádherné spevy v staroslovenčine. A predovšetkým nádherné drevené kostolíky a kaplnky v krajine, z ktorých čerpám inšpiráciu v mojej sochárskej aj maliarskej tvorbe. Do svojich sôch napríklad zakomponovávam písmena hlaholiky. Keď som

po rokoch navštívil tie miesta, mnohé kostolíky boli zrovnané so zemou. Našiel som tam malý železný kríž z kostola, do ktorého sme chodili. Mám ho zabudovaný v murive ateliéru a tvorí súčasť jeho architektúry. Na mieste zbúraného kostola sa ešte nachádzala kamenná krstiteľnica. Kto vie, čo sa s ňou stalo.

Kde je začiatok vašej umeleckej dráhy?

Keď sme prišli na Slovensko, najprv sme bývali v Dvorníkoch pri Hlohovci. Už vtedy som vyrezával do dreva. Moje práce sa dostali na nejakú školskú výstavu a vtedy ma pozval do skutočného ateliéru sochár Vojtech Ihrský. Dal mi modelovať do hliny pokrčenú handru. No predtým som nikdy nemodeloval. Inokedy doniesol malú sádrovú sošku Venuše a povedal mi, aby som to vyrezal do dreva. To boli moje výtvarné začiatky.

Do veku dospelosti ste vstupovali v 50. rokoch minulého storočia, známych politickými procesmi. Postihli najmä inteligenciu, umelcov, kňazov, slobodomyselných ľudí. Dostali ste sa do konfrontácie s novou mocou alebo pocítili ste útlak?

V tom čase sme sa nasťahovali do Baky. V Baky bol kňazom Horváth

Slnovrat – v roku 1970

Trojmetrová socha Slnovrat a jej zvyšky.

Slnovrat – po destrukcii dynamitom a odvoze na skládku – v roku 1976

Foto archív rodiny Rudavských

a keď zatvárali gréckokatolíckych kňazov, celú našu rodinu prepísal na rímskokatolíkov. Otec dostal nejakú pôžičku, kúpil samoviazače, mláťačky, nakúpil všetko čo potreboval moderný poľnohospodársky statok. Viem, že to bola prvá mechanizácia na Žitnom ostrove. Do školy som chodil v Dunajskej Strede, odkiaľ ma moja učiteľka nasmerovala do Banskej Štiavnice na rezbárske oddelenie k sochárovi Antonovi Drexlerovi. Po roku som pokračoval v Bratislave na Strednej škole umeleckého priemyslu, kde pôsobil aj mladý sochár Ludvík Korkoš. V tom čase mi zomrela mama a otec vedel, že si s 20 ha pôdy sám neporadí. Dal teda pôdu do družstva. To som ešte nevedel, že týmto činom mi vlastne otvoril cestu k štúdiu na vysokej škole.

Ako ste sa o tom dozvedeli?

Nezabudol mi to pripomenúť rektor školy. Študoval som na Vysokej škole umeleckého priemyslu v Prahe u profesora Wagnera. V tom čase sa kládol dôraz na realizmus a ja som na štátnice robil sochu v kove „Sila ľudskej myšlienky“. Symbolicky sa dotýkala hviezd. Bolo to v roku 1960, ešte pred letom Gagarina okolo Zeme.

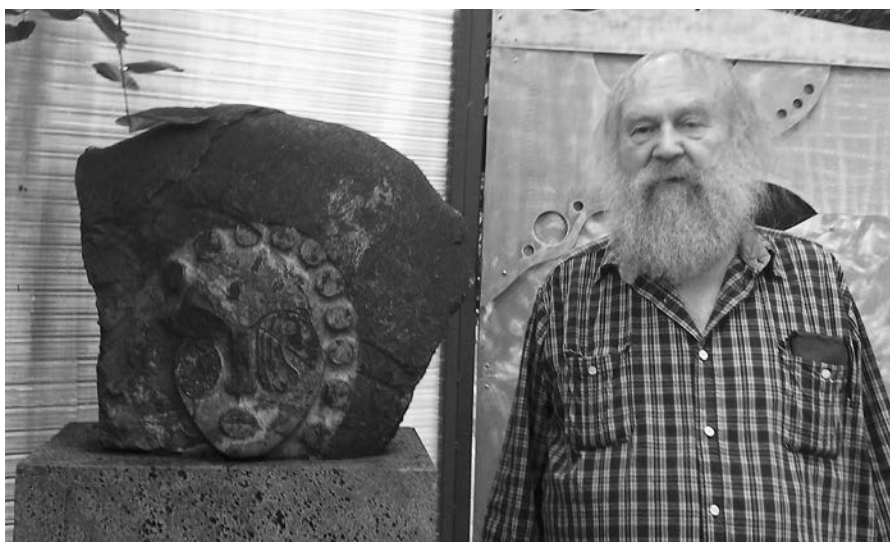
Je o vás známe, že v 70. rokoch vaše sochy likvidovali. Aj kaplnky? Máte to zdokumentované?

Mnohé z nich už nie sú. Zničili ich buldozéri. V bratislavskej Danubiane je moja socha Karpatská rapsódia, v ktorej je zakomponovaný

Zvyšky kovovej kaplnky.

Foto archív rodiny Rudavských

Častým motívom v Rudavského tvorbe je tvár. Na obr. vytesaná do achátu.

Foto Eva Zelenayová

fragment zničenej sochy - kaplnky. Na vlastné oči som videl, ako cez ňu prehodili dvojcentimetrový gumený koberec a následne vyletela do vzduchu. V roku 1962 som mal prvú výstavu v Galérii Cypriána Majerníka. Vtedy ma oslovili kolegovia a stal som sa členom skupiny Mikuláša Galandu. Všetkých nás vylúčili zo Zväzu slovenských výtvarných umelcov. V roku 1973 zasadal ústredný výbor komunistickej strany. Potom chodili komisie a označovali sochy, ktoré budú búrať. Mohol som sa iba bezmocne pozerieť, ako dynamitom rozstrieľali moju sochu Slnovrat, Lалуho keramickú stenu a Janekovičov fontánu. V Bratislave bolo vtedy zbúraných tridsaťosem sôch. Mne zničili sedem. Niektoré fragmenty mojich sôch, ale aj sochy Kaveckého som objavil v zabudnutom kameňolome pri Devínskej Novej Vsi. Mal som prehľad, kde sa čo nachádza, lebo som prešiel všetky smetiská.

Muselo to byť veľmi skľučujúce. Malo to nejaký význam?

Iste, lebo po Nežnej revolúcii sme mohli ísť na tie miesta s kamerou a americkým filmárom, ktorý nakrútil film o našej rodine „Pod brat, ideme do Ameriky“. Boli to veľmi ťažké časy. Roky nás predvolávali ku dvom levom a vypočúvali. Všetkých vylúčených umelcov.

Ako ste toto obdobie prežívali? Dnes na tie roky niektorí

spomínajú s nostalgiou. Boli až také neznesiteľné?

Ako sa dalo pochopiť a prijať búranie sôch? Ako sa dalo žiť v neistote? Dokonca sa nám zastrájali, že až tie sochy zbúrajú, vyjde najavo, čo sme do ich základov vložili, aké dokumenty. Mali sme dve deti, nebolo jednoduché žiť bez prostriedkov. Kvôli zložitej situácii a umeleckej neslobode sa naše deti dcéra aj syn počas štúdia na vysokej škole rozhodli emigrovať do USA. Nevedeli sme, či sa ešte niekedy v živote stretieme. Každého, kto vtedy emigroval, odsúdili na dva roky väzenia. Bolo to veľmi smutné obdobie. Po roku 1989 ich rehabilitovali.

Aj vaši Vierozvestcovia sú v USA.

Áno, sú pred vstupom do budovy OSN v New Yorku. No oni, na rozdiel od mojich detí, prišli do Ameriky až po roku 1989. Súsošie obopínajú písmeňá hlaholiky a pripomínajú posolstvo z dávnych vekov: „Či nejde dážď od Boha na všetkých rovnako? Alebo či slnko nesvieti na všetkých? Či nedýchame vzduch rovnako všetci?“ Vytvoril som aj kamennú tumbu sv. Konštantína - Cyrila pre nádvorie Baziliky San Clemente v Ríme. Pri tejto príležitosti som sa stretol s pápežom Jánom Pavlom II. Boli to nezabudnuteľné chvíle.

Eva ZELENAYOVÁ

(Na str. 16: Ján Kulich „zasahuje“ proti Rudavského výstave.)

Pieta v straníckom štýle

Na dvoch pietnych augustových spomienkových akciách – pripomenutí si začiatku okupácie 21. augusta v Bratislave pri aule Právnickej fakulty UK, aj 22. augusta v Leopoldove pri väznici, kde si politickí väzni uctili pamiatku väznených a umučených komunistickou totalitou sa objavilo aj viacero politikov-straníkov. Ako bývalého poslanca ma iritovali najmä stranícky ladené účasti SDKÚ-DS, KDH a OĽaNO, dokonca s odznakmi na klopniach. Zdá sa, že poslanci-straníci verne kopírujú svojich šéfov. Videl som tam farizejstvo aj nebotyčnú drzosť... Najmä od poslankyne Janky Šipošovej, dcéry bývalého politického väžňa a „kolegyni“ by som neočakával zneužitie zhromaždenia na rozdávanie osobnej a straníckej propagácie Matovičovho hnutia.

Počas aktívnej kariéry som sa ako ústavný činiteľ zúčastnil mnohých pietnych akcií a slávností, no ani na jednej ma ani len nenapadlo účastníkom rozdávať svoju osobnú či stranícku propagáciu a to som mal aj oficiálny status reprezentanta Národnej rady SR, ako predseda poslaneckého klubu. Príhovory poslancov ako reprezentantov svojich politických subjektov, neschopnosť aspoň na takýchto pietnych akciách odosobniť sa od straníckej príslušnosti a reprezentovať len status ústavného činiteľa-poslanca, ktorý prirodzene vzdáva úctu obetiam komunistickej totality, sú podľa mňa viac, než len trápne faux pas.

A tak jedinou ako tak pozitívnu lastovičkou bolo, že aj keď sme na oboch akciách od organizátorov z KPVS nedostali priestor na príhovor, aspoň sme tam boli privítaní, spomenutí a mali dôstojný priestor na polozenie vencov.

Rafael Rafaj
podpredseda PV ZPKO

Odkiaľ prišla tyrania

Občas počujem vetu, že za socializmu bolo lepšie. Ale kto sa takto vyjadruje? No predovšetkým tí, ktorým to bolo jedno. Ktorí krstili deti 100 km od svojej farnosti, ktorí ani nádychom sa nepriznávali ku svojej viere, ktorí plnili socialistické záväzky a chodili na politické školenia. Ktorí sa v prvomájovom sprievode klaňali modlám na tribúne a umelo prevolávali naučené a nanútené heslá, ktorí potom zjedli teplé párky a vypili pivo či tvrdý alkohol, skratka tí, ktorí mali síce svoj vlastný názor, ale sa ním verejne neprezentovali.

Ale žili tu aj takí, čo za svoj názor, iný než hlásala diktatúra proletariátu, boli popravení, usmrtení pri úteku cez hranice, zomreli vo väzniciach, odvlečení do sovietskych gulagov, alebo najkrajšie roky svojho života prežili v česko-slovenských komunistických koncentračných táboroch.

Odkiaľ k nám prišla táto tyrania?! V roku 1946 v májových voľbách Slováci volili Demokratickú stranu, ktorá mala vo svojom programe zakotvené kresťanské a demokratické princípy. V Čechách zvíťazili komunisti. A tak vznikla pôda na vyvolanie vládnej krízy s následným nástupom komunistickej strany.

Prezident Beneš pod tlakom komunistov 25. februára 1948 prijal demisiu demokratických ministrov a vymenoval novú vládu, kde komunisti získali väčšinu.

Predseda zboru povereníkov Gustáv Husák po dohovore s Klementom Gottwaldom odvolal všetkých povereníkov za Demokratickú stranu. Vznikol nový Zbor povereníkov, ktorý mal tiež väčšinu komunistov a ktorému predsedal Gustáv Husák. Tak Husák dokázal kolaborantstvo na protidemokratickom februárovom puči komunistov, ktorý si svoju zradu zopakoval aj v roku 1968, keď sa stal architektom tvrdej normalizácie. To je len pripomenutie tým, ktorí mu chcú v Bratislave - Dúbravke stavať pamätnú tabuľu s reliéfom. Človekovi, ktorý išiel cez mŕtvolu.

Vo februári 1948 vznikli ľudové milície - päšť komunistickej strany (v decembri 1989 mali 84 820 členov). Začalo sa perzekuovanie a kruté prenasledovanie ľudí nesúhlasiacich s takým vývinom politiky. Za svoje politické a náboženské presvedčenie boli väznení, ostatní stratili zamestnanie, deti sa nedostali do škôl. Rodinní príslušníci ostali na okraji spoločnosti. Začala sa honba na cirkev a ich čelných predstaviteľov – biskupov. Nastala cenzúra tlače a nesloboda slova. Boli uzatvorené hranice.

V septembri 1948 bol schválený Zákon o táboroch nútenej práce. Vznikli komunistické koncentračné tábory za účelom ťažby uránovej rudy pre Sovietsky zväz. Najťažšie boli Rovnosť, Svrnosť a Bratstvo na Jáchymovsku a Vojna v Příbrame. Začali sa politické procesy za pomoci bezcitnej mašinérie Štátnej bezpečnosti.

A výsledok je katastrofálny:

- Na nepodmienečný trest odňatia slobody bolo v Česko-Slovensku v rokoch 1948-1989 protiprávne odsúdených 205 486 osôb. Z politických dôvodov v tomto časovom období popravili 250 osôb. Vo väzniciach zomrelo približne 4500 ľudí.

- Pri pokusoch o prekonanie hranice na Západ zahynulo najmenej 500 ľudí, do 600 ľudí zavraždili vyšetrovatelia Štátnej bezpečnosti pri výsluchoch.

- Do táborov nútených prác na Donbase a Kaukaze bolo odvlečených 7 422 česko-slovenských občanov, pričom väčšiu časť z nich tvorili Slováci.

- 400 000 ľudí ušlo alebo bolo vyhnaných z republiky.

Tieto čísla nie sú úplné, pretože výskum zločinov komunizmu v Česko-Slovensku pokračuje ďalej.

Všetkým, ktorí prežili toto neľudské utrpenie a ktorí dodnes nedostali ospravedlnenie od svojich mučiteľov, patrí naša úcta a obdiv.

Juraj Vrábek

Rok 1945

oslobodenie, obsadenie, alebo poroba?

Interpretácia dejín 2. polovice 20. storočia je trvalo silne podmienená výsledkami 2. svetovej vojny. To platí všeobecne, ale na Slovensku zvlášť. Tie boli nielen politické, ale aj ideologické. Platí nepísaná zásada, že status quo, ktoré nastolili víťazi tejto vojny, je trvalo platná podmienka interpretácie dejín. Historik by mal byť oslobodený od tohto tlaku a skúmať iba faktografiu. Po roku 1945 sa vzhľadom na existenciu Slovenského štátu, ktorý bol spojencom porazeného Nemecka, nepripúšťal názor, že tento štát mohol mať aj nejaké pozitíva, ktoré objektívne aj mal. Keďže sa dejiny museli skúmať z česko-slovenského pohľadu, negatívne videnie slovenského emancipačného pohybu (vo veľmi nepriaznivých vojnových podmienkach) sa iba posilnilo, ba určitým spôsobom zafixovalo. Po roku 1948 k tomu pristúpil ešte povinne záväzný marxistický výklad dejín s neslávne známymi pojmami „klérofašistický štát“ a s odsudzovaním politického katolicizmu, s ktorým sa spájal aj „škodlivý“ slovenský nacionalizmus.

Slobodu môže priniesť len ten, kto je sám slobodný. Úbohí ľudia naverbovaní do Stalinovej Červenej armády boli zotročení obyvatelia totalitnej krajiny, kde krutá totalitná diktatúra trvala už 28 rokov. Oni sami nemali ani osobnú, ani spoločenskú slobodu. Čo nám priniesli? Diktatúru komunistov! Už roku 1945 mali komunisti v rukách všetky kľúčové mocenské rezorty. Vo februári 1948 nám tu potom s Benešom zahrali iba malú frašku.

Aj historiografie veľkých národov (americká, ruská, britská, francúzska atď.) sú pri interpretácii dejín tohto obdobia stále ovplyvnené politickým hodnotením, nastoleným na konci 2. svetovej vojny, ktorý zásadným spôsobom ovplyvňuje práve jej vojenské súvislosti. Vyzdvihuje najmä vojenský zámer vojny – prispieť k porážke

Nemecka, s čím sa zhoduje so zámermi celej protifašistickej koalície Spojencov a Sovietskeho zväzu. Táto ideológia víťazov vojny limituje aj historiografiu. Historici by sa nemali vyjadrovať jazykom politikov. No nevidno úsilie o objektivizáciu. Je neprimerané a nesprávne viazať výklad dejín na výsledky 2. svetovej vojny. Nemožno trvalo deliť svet na „víťazov“, ktorí mali „pravdu“ a porazených, ktorí nemali „pravdu“, ba ani právo brániť sa. Žiaľ, obidve svetové vojny sa neskončili mierom medzi bojujúcimi stranami, ale diktátom jednej strany a pokorením druhej strany. To predtým v medzinárodnom práve nebolo. Ani porazený nestratil tvár. Zmenu spôsobila jednak nacistická ideológia, ale aj neadekvátna chuť na pomstu zo strany „víťazov“. V takých ničivých vojnách, aké boli v 20. stor., niet víťazov a porazených, sú len obeť na obidvoch stranách. Tým treba vzdať pietu a netreba nikoho vyzdvihovať, že bol na správnej strane.

Vojna spôsobila, že Sovietsky zväz – pred vojnou ostrakizovaný štát s pochybnou povestou – sa stal spolu s Veľkou Britániou a Spojenými štátmi krajinou, rozhodujúcou o povojnovom usporiadaní sveta. Počas nej sa vytvárali rôzne formy spolupráce týchto mocností. Mimoriadny význam nadobudli schôdzky ich vedúcich predstaviteľov Roosevelta, Stalina a Churchilla. Z tohto hľadiska malo mimoriadny význam druhé stretnutie veľkej trojky v Jalte, kde sa riešila najmä otázka povojnového osudu Nemecka, ale aj Poľska.

Pri spomienke na rok 1945 je ešte stále charakteristická „spojenecká“ prípadne transatlantická interpretácia mocností antihitlerovskej koalície, podľa ktorej rok 1945 znamená „oslobodenie Európy“, „víťazstvo nad hitlerovským fašizmom“, ba dokonca „triumf demokracie“. Táto interpretácia je dominujúca v západnej Európe,

teda predovšetkým vo Veľkej Británii a Francúzsku (vrátane USA), ako aj vo východnej Európe, to znamená v post-sovietskej Ruskej federácii.

V stredozápadnej Európe, teda v Nemecku a Rakúsku, majú spomienky na rok 1945 ambivalentný charakter: znamenal koniec vražednej diktatúry, ale zároveň znamenal na dlhý čas aj „porážku“, „rozvrat, ba dokonca „katastrofu“, „okupáciu“, „justíciu víťaza“ a „rozdelenie“, vo východnej časti Nemecka okrem toho aj začiatok novej diktatúry.

Vo východnej Európe, predovšetkým v Poľsku a v troch pobaltských krajinách, má šifra 1945 jednoznačne negatívny význam, pretože je takmer identická so spomienkou na „Jaltu“. „Jalta“ tu pritom znamená zradu zo strany vlastných anglo-amerických spojencov prostredníctvom vydania Stalinovi a kontinuálny prechod od jedného diktátorského, cudzieho etnického režimu k druhému.

Pluralita spomienok na rok 1945, umožnená epochálnym rokom 1989, nadobudla v politickom priestore formu silných konfliktov pamäte. To platí primárne pre strohý protiklad medzi stredovýchodnou Európou a východnou Európou. Z balticko-poľského, ale aj zo slovenského pohľadu znamená rok 1945 prechod od jednej, nastickej cudzovlády k ďalšej, a síce k sovietskej cudzovláde. Naproti tomu z ruskej perspektívy znamená rok 1945 „rozbitie hitlerovského fašizmu“ a „oslobodenie národov Európy“ – vrátane Estónska, Lotyšska, Litvy a Poľska. Tento rozpor v národnom meradle prežívame práve my na Slovensku. Dnes oveľa intenzívnejšie ako inokedy. Lebo pamätníci vymierajú a tým, čo si nepamätajú rok 1945, elektronické média ponúkajú obraz cudzí väčšinovému slovenskému videniu udalostí.

Peter Mulík
autor je historik

AKTIVITY PREDSEDNÍCTA PV ZPKO

■ **Na základe finančného plánu, spracovaného Annou Fodorovou 23.6.2015**, organizácia ešte v tomto roku pripraví a vydá publikáciu s pracovným názvom „Pamätníky a pamätne tabule popraveným a dlhodobým väzneným“. Redakciou bol poverený Ján Košiar.

■ **V dňoch 21. až 23. septembra 2015** sa v Smoleniciach uskutoční odborný seminár na tému „Politickí väzni v XX. storočí“. Prednášať budú historici Martin Lacko, Ivan

Mrva, Peter Mulík a Ivan A. Petranský. S ďalšími prednáškami vystúpia Ján Litecký Šveda a Rafael Rafaj.

■ **V septembri zasadne Výkonná rada PV ZPKO**, aby prerokovala dodržiavanie finančného plánu roka.

■ **Predsedníctvo rozhodlo o spresnení zápisu z porady komisie PV ZPKO v Žiline zo dňa 31.3.2015.** Bod 2 sa spresňuje v tom zmysle, že predsedníčkou Regionálnej organizácie PV ZPKO v Prešove je Mária Dvorčáková.

STALO SA

1. septembra 1950 zriadilo ministerstvo národnej obrany prvé Pomocné technické prápory (PTP). Boli to vlastne tábory nútených prác pre „politicky nespoľahlivé a asociálne osoby“, za aké komunistický režim považoval najmä kňazov, rehoľníkov, bohatších sedliakov, bývalých podnikateľov a slobodnejšie zmýšľajúcu inteligenciu. Do ich zrušenia v r. 1954 prešlo nimi zo Slovenska 5 500 osôb.

1. septembra 1992 schválila SNR Ústavu Slovenskej republiky. Pred hlasovaním zasadaciu miestnosť demonštratívne opustili poslanci za MKDH a Spoluzitíe. Za ústavu hlasovalo 114 prítomných poslancov, 16 poslancov za KDH bolo proti a 4 poslanci sa zdržali hlasovania.

4. septembra 1944 minister národnej obrany SR generál F. Čatloš ušiel do Banskej Bystrice a dal sa k dispozícii vedeniu československého vojska. To ho odovzdalo veliteľovi ruskej partizánskej brigády A. S. Jegorovi, ktorý ho 14. septembra spolu s generálom J. Turancom deportoval do ZSSR. Tým sa otvoril prúd deportácií Slovákov do ZSSR, ktorý potom postihol desaťtisíce občanov SR.

6. – 7. septembra 1944 povstalci v Liptovskom Svätom Jáne v noci vyviekli 46-ročného katolíckeho farára Rudolfa Scheidu z jeho fary a vo svätajánskej doline ho hrozne mučili. Sťahovali mu kožu zo živého tela, dokalčili mu údy a trýznili ho, kým v strašných bolestiach neskončil. Podobným spôsobom počas povstania boli partizánmi a povstalcami zavraždení katolícki kňazi Anton Šalát, farár v Hájnokoch, Ján Nemeš, farár v Lieskovci pri Humennom, klerik Imrich Teplan, študent 5. ročníka bohoslovnia.

14. septembra 1947 povereníctvo vnútra oznámilo, že v Žiline bolo odhalené veľké sprisahanie proti republike. Zaistili 707 osôb, napospol bývalých členov HSĽS. Obvinili ich, že chceli obnoviť Slovenský štát a pripravovali atentát na prezidenta Beneša. O niekoľko dní neskôr povereník vnútra M. Ferjenčík však vyhlásil, že nebol zhabaný nijaký materiál, ktorý by potvrdil prípravu atentátu na prezidenta.

15. septembra 1950 po tretíkrát uväznili spišského biskupa Jána Vojtašáka.

16. septembra 1950 Najvyšší súd v Prahe reformoval rozsudok Štátného súdu v Bratislave. Albert Púčik, Anton Tunega a Eduard Tesár dostali trest smrti. Ľudovít Gálík doživotie.

21. – 25. septembra 1945 pred Národným súdom

v Bratislave sa konal proces proti veliteľovi nitrianskej posádky pplk. Jánovi Šmigovskému, pretože neprešiel so svojou posádkou na stranu povstalcov, ale zostal verný svojej prisáhe Slovenskej republiky. Odsúdili ho na smrť zastrelením a 9. októbra rozsudok vykonali.

30. septembra 1938 sa Česko-Slovenská vláda podrobila diktátu Mníchovskej dohody. ČSR stratila približne jednu tretinu svojho územia i obyvateľstva. Tým sa začal rozklad česko-slovenského štátu.

Koniec septembra 1946 Dr. Juraj Šujan, ktorý bol obžalobcom v procese proti Jozefovi Tisovi, vo svojich spomienkach zaznamenal, že na stretnutí všetkých predsedov senátov Národného súdu a prokurátorov Úradu obžaloby predseda Národného súdu Dr. Igor Daxner im povedal: „Aby ste to všetci vedeli: Bol som spolu s niekoľkými predstaviteľmi odbojových zložiek na návšteve u prezidenta Beneša v Topoľčiankach. Keď sme už boli na odchode, požiadal som ho, aby som mohol u neho ešte pobudnúť ako predseda Národného súdu. Dôverne som sa ho opýtal, ako sa diva na Tisov prípad. Otvorene mi povedal: Tiso musí visieť. Hovorím vám to preto, lebo aj medzi nami sú takí, ktorí si prajú iný koniec“ (Rukopis Spomienky obžalobcu, s. 60 – 61).

Slovenský exil je aktívny

Na internetových stránkach sme zaznamenali aktivizáciu sa slovenského exilu. Organizátori sa obrátili na svojich priaznivcov s výzvou: Zabili ho i v Tvojom mene! Ďalej uverejňujeme celý text výzvy:

Vážení a milí priatelia, pokúsme sa spolu transformovať ponovembrový (17. november 1989) slovenský ekonomický exil opäť na exil politický, zasadzujúci sa tvrdo za slovenskú štátnu samostatnosť neodvislú od štvavej politiky NATO a multikultúrnej politiky Európskej únie a za zmenu politického režimu na Slovensku od demokracie k lepšiemu!

Pozývam Vás preto 29. augusta na Charitatívny pochod slovenského exilu na Britských ostrovoch za odškodnenie obetí čs. demokracie 1945-1947, Glasgow.

Dôvod usporiadania pochodu je vyzbierať finančné prostriedky na projekt www.Rehabilituj.Sk (prevádzkovateľ o. z. Nové slobodné Slovensko). Účelom tejto zbierky je pri príležitosti 70. výročia prvej popravy vykonanej 9. októbra 1945 na základe rozsudku revolučného retribučného súdnicstva tzv. Slovenskej národnej rady, symbolicky odškodniť pozostalých obete pplk. Jána Šmigovského, veliteľa Slovenskej armády povereného obra-

nou mesta Nitra. Pplk. Šmigovský sa odmietol pridať k tzv. Slovenskému národnému povstaniu namierenému proti slovenskej štátnosti, aby neskôr takisto odmietol vydať zbrane svojej posádke nemeckým vojskám, ktoré v tom čase začali odzbrojovať Slovenskú armádu. Napriek tomu, alebo práve preto, bol po vojne popravený zastrelením na základe výsledkov zinscenovaného súdneho procesu. A to všetko v čase tzv. československej povojnovej demokracie! Pplk. Ján Šmigovský napriek očividnej politickej jeho procesu, nebol dodnes súdne rehabilitovaný...

Dôstojník Slovenskej armády bol v čase svojej popravy otcom dvoch synov. Jeden z nich zomrel v útlom veku, druhý, pán Vladimír, dodnes žije vo veku 74 rokov. Opustený ženou vchoval sám vlastného syna a dnes vychováva i svoju vnučku. Výťažok z pochodu bude začlenený do čiastky symbolického odškodného, ktorým sa o. z. Nové slobodné Slovensko pokúsi zmierniť súčasnú ťažkú sociálnu situáciu pozostalého obeť.

Pomôžeme si navzájom vysporiadať sa dôstojne s našou nespravodlivou minulosťou, aby sme mohli o to energickejšie vykročiť vpred k slovenskej spravodlivej budúcnosti i v týchto nanovo ťažkých časoch. Niet nikoho druhého a nebude už inej príležitosti; konajme preto ako poslední z možných!

PRIPOMÍNAME SI

Významného životného jubilea 87 rokov sa 6. augusta 2015 dožila **Alžbeta IHNÁTKOVÁ** z Michaloviec. Dodatočne jej blahozeláme.

V septembri si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov.

40 rokov

Helexová Mária, B. Bystrica 15.9.1975

50 rokov

Svoreňová Soňa, Bratislava 12.9.1965
Čaučík Marián, Ing., Bratislava 22.9.1965

Hudecová Anna, Limbach 12.9.1965

65 rokov

Veštúr Štefan, Veľký Krtíš 22.9.1950

70 rokov

Čiriová Juliana, Veľký Krtíš 24.9.1945

80 rokov

Nemčovičová Jozefa, Vinosady 18.9.1935

81 rokov

Vasková Mária, Katúň 18.9.1934
Hagara Martin, Ing., Bojnica 17.9.1934
Zajacová Jela, Martin 8.9.1934
Laurinčíková Helena, Mokrad 6.9.1934
Mesárošová Melánia, Abrahám 2.9.1934

82 rokov

Stoklasová Helena, Smižany 19.9.1933

Gallová Mária, Dobrá 12.9.1933
Mada Milan, Drážovce 12.9.1933

84 rokov

Labudová Mária, Hrabušice 5.9.1931
Suchánková Terézia, Ladomerská Vieska 2.9.1931
Dammová Marta, Bratislava 5.9.1931

Blažíček Ervín, Malacky 28.9.1931

85 rokov

Kalafut František, Bratislava 12.9.1930

87 rokov

Gavenda Miroslav, Trenčín Opatová 18.9.1928

89 rokov

Školník Ján, Poltár 24.9.1926
Viliam Žofčík, Rudina 23.7.1926

91 rokov

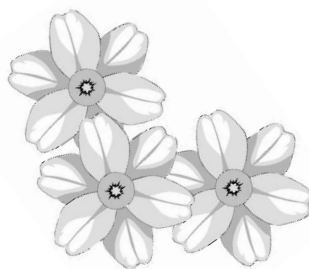
Kurtová Margita, Trnava 19.9.1924
Reichbauerova Melánia, Pezinok 10.9.1924

92 rokov

Hakelová Lída, Bratislava 17.9.1923

Jubilantom

srdečne blahozeláme

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Brňák Peter, JUDr., Bratislava 50 EUR
Holecová Terézia, Šenkvice 20 EUR
Suchá Magda, USA 100 USD

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 79 rokov, 13. júla 2015, zomrela **Paulína LATINÁKOVÁ** z Heľpy. Posledná rozlúčka sa konala 16. júla 2015 v rímskokatolíckom kostole. Pochovaná bola na miestnom cintoríne v Heľpe.

† Zaznamenali sme oznam Regionálnej organizácie PV ZPKO v Banskej Bystrici, že 7. septembra 2013 zomrela dlhoročná členka PV ZPKO **Elza CHOMOVÁ**.

Pozostalým prejavujeme úprimnú sústrasť

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: 4000128109/3100, špecifický symbol: 1212**, alebo sa kontaktujú na tel. číslach 0905 737 790 a 0902 199 429. Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

Pozdrav zo zámoria

Vďačím vám za každé pravidelne poslané Svedectvo. Mnohé články mi pripomínajú desaťročné bolestné utrpenie môjho manžela v komunistickom lágri. Božiemu milosrdenstvu vďačím za 45. ročný manželský život po jeho návrate z väzenia. Prajem vám radosť z roboty, trpezlivosť a zdravie **Magda Suchá**

■ Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod. Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľajú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO. (r)

REKTOR

vyššej školy výtvarných umení
v Bratislave

Bratislava, dňa 25. júla 1980

Výskumný ústav živočíšnej výroby - NITRA

Dielo: 1/2 Celo: 2/2

Príloha: 1/2 Celo: 2/2

Výberové dňa: 1/2 Celo: 2/2

Vážený súdruh riaditeľ!

Dovoľte, aby som Vám po odstupe času i udalostí
poslal na Váš ct. list zo dňa 30. mája 1980 takúto odpoveď:

Nie som svätá inkvizícia.

Dvadsaťosem rokov pôsobím ako sochár a 25 rokov
som kantorom. Obe tieto činnosti chápem ako povinnosti: - voči
nášmu robotnému ľudu, jeho starobylej kultúrnej minulosti, socia-
listickej súčasnosti a budúcnosti.

Funkcia rektora, ktorú na moje bedrá priložili,
tieto povinnosti umocňuje do nesmiernej zodpovednosti, najmä
za výchovu mladých ľudí. V programe našej vysokej
školy sa hovorí, že jej poslaním je: - byť pevnou oporou Ko-
munistickej strany Československa v jej úsilí pretvárať vedo-
vne nášho pracujúceho ľudu v socialistickom duchu, - výchov-
ovať nové pokolenie výtvarných umelcov tak, aby svoj talent
dali do služieb tohto vznešeného cieľa, - aby zostali verní
ľudu, z ktorého vyšli, - a ich diela stelesňovali mieru, krásu
a vkus tohto ľudu, - aby ich diela boli podnecovateľom v bo-
ji za našu socialistickú prítomnosť i budúcnosť, v spoločnom
šťate Čechov a Slovákov a v internacionálnom zväzku brat-
ských socialistických štátov na čele so Sovietskym zväzom.

Takito mladí ľudia sa majú stať hodnými i
dostojnými predstaviteľmi výtvarného génia nášho národa a
majú rozvíjať nesmierne bohaté dedičstvo jeho duchovnej i ma-
teriálnej kultúry. A na tomto poli sú - aj pre tisíc rokov nášho
otroctva - nemalé podlžnosti. Veríte mi, že aj fyzicky trpím, keď
takto pripravované zrne niekedy, pre rôzne príčiny, na - ako
básnik vravel - národa roli dedičnej úrody nevydá.

V takýchto súvislostiach sa mi dostal do rúk
katalóg výstav výtvarných prác, ktoré mali osláviť pekné 30-
ročné trvanie a činnosť Vášho Ústavu, za účasti delegácií
31. štítov RVHP, na pôde starobylej a pre nás posvätnéj Nitry.

Je len logické, že som aj ako komunista zaujal k je-
ho o bsahu i k faktu vydania stanovisko v diskusnom príspevku na
píšte MV KSS dňa 25. mája 1980. Pre Vašu informáciu Vám po-
stielam celé jeho znenie s tým, že nemám, čo by som z neho odvolal.

Naša vysoká škola, i ja osobne vynakladáme nemalé
úsilie a prinášame aj obete tomu, aby sa dobré výtvarné umenie ces-
tou výstav i inak priblížilo a dosiaholo nášmu robotnému ľudu. Vážime
si a pomáhame všetkým, ktorí tiež kráčajú takouto cestou. No nie
sme a nebudeme ľahostajní k tomu, čo pojem výtvarného umenia spo-
chybnuje, alebo zneužíva.

Želám Vám, i Vášmu Ústavu v jeho zodpovednej prá-
ci tvorivú pohodu i úspechy.

So súdružským pozdravom

národný umelec Prof. akad. soch. Ján Kulich

Príloha:

Vážený súdruh

Prof. Ing. Ján Plesník, DrSc.,
riaditeľ Výskumného ústavu živočíšnej výroby

NITRA